

EXTRACTES

Líban: dones i nació

CARMEN BOUSTANI

El sistema d'Estat-nació al Líban funciona sota el monopoli masculí en atribuir als dos sexes papers específics en l'àmbit públic i privat. Després de la guerra que va hi haure des de 1975 a 1990, es realitza a poc a poc la desmitificació de les diferències per mitjà de la introducció del concepte de *gender* (gènere) dins de les institucions i l'educació. Però l'èxit roman moderat perquè és difícil atacar plenament uns prejudicis tan arrelats en aquest país de mestissatge confessional.

El sistema de Estado-nación en el Líbano funciona bajo el monopolio masculino al atribuir a los dos sexos papeles específicos en el ámbito público y privado. Tras la guerra que duró de 1975 a 1990, se establece poco a poco la desmitificación de las diferencias gracias a la introducción del concepto de gender (género) en las instituciones y en la educación. Pero el éxito permanece moderado porque es difícil atacar plenamente unos prejuicios tan arraigados en este país de mestizaje confesional.

Le système de l'état/nation au Liban fonctionne sous le monopole masculin, en attribuant aux deux sexes des rôles précis dans la sphère du public et du privé. Après la guerre qui a duré de 1975 à 1990, la démythification des différences se réalise petit à petit par l'introduction du concept du *gender* dans les institutions et l'éducation. Mais la réussite reste freinée, car il est difficile dans ce pays de métissage confessionnel d'attaquer entièrement les préjugés tellement enracinés.

The nation-state system in Lebanon is based on the male monopoly of allocating specific roles in the public and private sphere to the two sexes. Since the country's civil war between 1975 and 1990, attempts have been made to gradually demythologise these differences by introducing the concept of gender into institutions and education. However, this success is not yet complete because it is difficult to entirely counter such deep-rooted prejudices in a religiously mixed country.

Dones, immigració i literatura catalana

LAIA CLIMENT RAGA

Aquest capítol reflexiona sobre la incipient creació d'obres de literatura catalana escrites per autores immigrades. Parteix de l'explicació de la problemàtica d'una triple discriminació —dones, immigrades i escriptores en una llengua minoritzada—, per tal de prendre consciència que s'està actualment iniciant una nova situació creativa. Se centra sobretot en l'obra *L'últim patriarca* de Najat El Hachmi en la qual es pretén palesar la força escriptural. Els detalls temàtics però sobretot les particularitats narratològiques es troben completament determinades per aquesta triple condició vivencial.

Este capítulo reflexiona sobre la incipiente creación de obras de literatura catalana escritas por autoras inmigrantes. Parte de la explicación de la problemática desde una triple discriminación

—mujeres, inmigradas y escritoras en una lengua minorizada—, para poner de relieve que actualmente se está gestando una nueva situación creativa. Para ello, el capítulo se centra sobre todo en la obra El último patriarca de Najat El Hachmi de la cual se pretende recalcar la fuerza escritural. Los detalles temáticos pero sobre todo las particularidades narratológicas se encuentran completamente determinadas por esta triple condición vivencial.

Ce chapitre réfléchit sur l'émergence d'œuvres de littérature catalane écrites par des auteures immigrantes. Et il le fait en partant de l'explication de la problématique depuis une triple discrimination —femmes, immigrants et auteures dans une langue minorisée—, pour souligner qu'une nouvelle situation créative est actuellement en train de se forger. Pour ce faire, le chapitre reprend surtout *Le dernier patriarce* de Najat le Hachmi dont il prétend souligner la force scripturale. Les détails thématiques mais surtout les particularités narratologiques sont complètement déterminés par cette triple condition existentielle.

*This article looks at the emerging production of works of Catalan literature written by immigrant authors. It starts by considering a problem involving threefold discrimination — against women, immigrants and writers in a minority language — in order to raise awareness of a new creative milieu that is now taking shape. It focuses particularly on the work *The last patriarch* by Najat El Hachmi, which aims to highlight the strength of writing. This threefold experience determines the thematic details, but above all the features of the narration.*

La escriptura en femení i el Quebec com a nació contemporània

LOUISE DUPRÉ

La literatura de les dones al Quebec és una literatura rica, diversificada, innovadora, que ha contribuït a constituir una cultura quebequesa original i a fer-la entrar dins els grans corrents de la civilització occidental contemporània. És interessant descobrir amb les escriptores, i això pretén posar de manifest aquest capítol, la visió del concepte de *nació*, visió que ha evolucionat en el transcurs dels anys: els textos manifesten a més aquests canvis.

La literatura de las mujeres en Quebec es una literatura rica, diversificada, innovadora, que ha contribuido a constituir una cultura quebequesa original y a hacerla entrar dentro de las grandes corrientes de la civilización occidental contemporánea. Es interesante descubrir en las escritoras, y eso pretende poner de manifiesto este capítulo, una visión del concepto de nación, visión que ha evolucionado en el transcurso de los años: los textos manifiestan además estos cambios.

La littérature des femmes au Québec est une littérature riche, diversifiée, novatrice, qui a contribué à constituer une culture québécoise originale et à la faire entrer dans les grands courants de la civilisation occidentale contemporaine. Il est intéressant de constater, chez les écrivaines, et c'est bien ce que prétend présenter ce chapitre, une vision du concept de *nation*, vision qui a évolué au cours des années : les textes témoignent d'ailleurs de ces changements.

Women's literature in Quebec is rich, diverse and innovative, and has contributed to establishing an original Quebecois culture and making it one of the major currents of contemporary western civilisation. It is interesting to consider the vision of the concept of the nation with the female writers, a vision that has evolved over the years: the texts also show these changes.

«La llengua sóc jo»: identitat nacional i de gènere en Montserrat Roig
M. ÀNGELS FRANCÉS DIEZ

Aquest capítol té l'objectiu de mostrar les relacions entre gènere i identitat nacional en l'obra de l'autora catalana Montserrat Roig, que des del compromís cívic amb la llengua i el país propis reivindica també el seu paper com a dona escriptora i periodista en un context, els anys setanta i vuitanta a l'Estat espanyol, en què la societat (i, especialment, les dones) pateix les contradiccions causades per la confluència dels aires democràtics renovadors i l'herència feixuga de la dictadura franquista.

Este capítulo tiene el objetivo de mostrar las relaciones entre género e identidad nacional en la obra de la autora catalana Montserrat Roig, quien desde el compromiso cívico con la lengua y el país propios reivindica también su papel como mujer escritora y periodista en un contexto, los años setenta y ochenta en el Estado español, durante el cual la sociedad (y, especialmente, las mujeres) sufre las contradicciones causadas por la confluencia de los aires democráticos renovadores y la herencia pesada de la dictadura franquista.

Ce chapitre a pour objectif de montrer les relations entre le genre et l'identité nationale dans l'œuvre de l'auteure catalane Montserrat Roig, qui, à travers son engagement civique avec sa propre langue et son pays revendique de même son rôle en tant que femme auteure et journaliste dans un contexte précis. Il s'agit des années soixante-dix et quatre-vingts dans l'État espagnol, pendant lesquelles la société (surtout les femmes) endure les contradictions imposées par la confluence des airs démocratiques rénovant et l'héritage lourd de la dictature franquiste.

This article shows the relationships between gender and national identity in the work of the Catalan author Montserrat Roig, who uses her civic commitment to the Catalan language and her country to highlight her role as a female writer and journalist in a context — Spain in the 1970s and 1980s — in which society (and especially women) suffered from the contradictions arising from the convergence of modernising democratic changes and the difficult legacy of Franco's dictatorship.

**Hannah Dustan: els mites culturals femenins i
la construcció de la nació nord-americana**

ELENA ORTELLS MONTÓN

El 15 de març de 1697, Hanna Dustan va ser capturada per indis abenaki i, pocs dies després, va assassinar els seus raptors i els va arrencar les cabelleres. Aquest legendari episodi ha estat recreat en nombroses ocasions per historiadors, cronistes i escriptors. L'estudi d'aquests documents ens permetrà analitzar les estratègies retòriques que va usar l'estament patriarcal, i la seva ideologia imperialista, per a construir un determinat concepte de nació mitjançant l'apropiació del cos femení i de les seves actuacions.

El 15 de marzo de 1697, Hannah Dustan fue capturada por indios abenakis y, pocos días después, asesinó a sus captores y les arrancó la cabellera. Este legendario episodio ha sido recreado en numerosas ocasiones por historiadores, cronistas y escritores. El estudio de algunos de estos documentos nos permitirá analizar las estrategias retóricas utilizadas por el estamento patriarcal y su ideología imperialista para construir un determinado concepto de nación mediante la apropiación del cuerpo femenino y de sus actuaciones.

Le 15 mars 1697, Hannah Dustan fut capturée par des Indiens abenakis et, quelques jours plus tard, celle-ci assassina ses kidnappeurs et les scalpa. Cet épisode légendaire a été recréé dans de nombreuses occasions par des historiens, des chroniqueurs et des auteurs. L'étude de certains de ces documents nous permettra d'analyser les stratégies rhétoriques utilisées par le patriarcat et leur idéologie impérialiste pour construire un certain concept de nation au travers de l'appropriation du corps féminin et de ses activités.

On March 15, 1697, Hannah Dustan was captured by Abenaki Indians. A few days later, she killed their captors and scalped them. This legendary episode has been retold a number of times by historians, chroniclers and writers. The study of some of these documents will allow us to analyze the rhetorical strategies employed by the patriarchal hierarchy and their imperialist ideology to build a certain concept of nation through the appropriation of the female body and its performances.

La ben plantada colonitzada: dones i qüestió nacional catalana

MONTSERRAT PALAU

Els relats nacionals, construïts amb discursos i símbols, difereixen segons la posició política que ocupen les nacions, com és el cas que s'analitza en aquest capítol, la qüestió nacional catalana, una nació sense estat, que té uns marcs estructurals i polítics que són els d'uns Estats nació, sobretot els d'Espanya. Els relats nacionals, també, difereixen segons els gèneres, ja que, en haver estat elaborats des de les polítiques d'identitat patriarcal, la feminitat, en aquests contextos, ha estat per tant construïda en relació als homes i la nació. Les dones no han estat reconegudes en els discursos sobre la nació ni en la seva dinàmica, d'aquí la sinèrgia entre reivindicacions nacionals i feministes. Les dones reproduïxen simbòlicament les nacions, i aquest és el cas català. La figura de la *Ben plantada* noucentista simbolitza la dona mare dins la casa que acaba sent la dona/pàtria dins la nació. Un relat identitari que estableix unes relacions de gènere concretes, de subordinació i colonització de les dones. Ara bé, al mateix temps, el relat de l'estat nació Espanya feminitza la nació sense estat catalana, també establint unes relacions de subordinació i colonització. Així, doncs, la *Ben plantada* nació catalana és, alhora, doblement colonitzada, com a dona i com nació.

Los relatos nacionales, contruidos con discursos y símbolos, difieren según la posición política que ocupan las naciones, como es el caso que se analiza en este capítulo, la cuestión nacional catalana, una nación sin estado, que tiene unos marcos estructurales y políticos que son los de unos Estados nación, sobre todo los de España. Los relatos nacionales, también, difieren según los géneros, puesto que, al haber sido elaborados desde las políticas de identidad patriarcales, la feminidad, en estos contextos, ha sido por lo tanto construida en relación a los hombres y la nación. Las mujeres no han sido reconocidas en los discursos sobre la nación ni en su dinámica, de aquí la sinergia entre reivindicaciones nacionales y feministas. Las mujeres reproducen simbólicamente las naciones, y este es el caso catalán. La figura de la ben plantada de finales del siglo XIX y principios del XX simboliza a la mujer madre dentro de la casa que acaba siendo la mujer/patria dentro de la nación. Un relato identitario que establece unas relaciones de género concretas, de subordinación y colonización de las mujeres. Ahora bien, al mismo tiempo, el relato del estado nación España feminitza a la nación sin estado catalana, también estableciendo unas relaciones de subordinación y colonización. Así, pues, la Ben plantada nación catalana es, a la vez, doblemente colonizada, como mujer y como nación.

Les récits nationaux, construits avec des discours et des symboles, diffèrent selon la position politique occupée par les nations, ce serait le cas analysé dans ce chapitre, la question nationale catalane, une nation sans état, qui a des cadres structurels et politiques qui sont ceux des États nation, surtout ceux de l'Espagne. Les récits nationaux diffèrent aussi selon les types, puisque, étant donné qu'ils ont été élaborés depuis les politiques d'identité patriarcales, la féminité, dans ces contextes, a donc été construite par rapport aux hommes et à la nation. Les femmes n'ont pas été reconnues dans les discours sur la nation ni dans sa dynamique, d'où la synergie entre les revendications nationales et celles féministes. Les femmes reproduisent symboliquement les nations, et c'est le cas catalan. La figure de la ben plantada (de la fin du XIX siècle au début du XX) symbolise la femme mère au foyer qui finit par être la femme/la patrie dans la nation. Une histoire identitaire qui établit des relations de genre concrètes, de subordination et de colonisation des femmes. Or, en même temps, le récit de l'état nation Espagne féminise la nation sans état catalane, en établissant de même, des relations de subordination et de colonisation. Ainsi, la *Ben Plantada* nation catalane est donc doublement colonisée, en tant que femme et en tant que nation.

National stories, which are built using rhetoric and symbols, differ depending on the political position occupied by nations, as in the case analysed in this article – the Catalan national question, a nation without a state, which has structural and political frameworks that are those of nation states, and especially those of Spain. National stories also differ according to gender. Because they have been produced based on patriarchal policies of identity, the state has therefore been built in terms of men and the nation in these contexts. Women have not been acknowledged in the rhetoric of the nation or in its dynamic, and this has led to the synergy between national and feminist struggles. Women symbolically reproduce nations, and this is true of Catalonia. The early twentieth-century figure of the Ben Plantada, the perfect woman, symbolises the mother within the home who becomes the woman/motherland of the nation. It is a tale of identity which establishes specific gender relations, with women subordinated and colonised. However, at the same time, the story of Spain as a nation state feminises the Catalan nation without a state, as well as creating relationships of subordination and colonisation. The Ben Plantada Catalan nation is therefore doubly colonised, as a woman and as a nation.

Des de *Braveheart* a *Trainspotting*: iconografia, dones i nació

ELIZBETH RUSSELL

Aquest capítol proposa fer un anàlisi de gènere de diverses icones i dues pel·lícules que han promocionat el concepte de Scottishness, és a dir d'allò que és escocès. Des de *Braveheart* que presenta un romanticisme exagerat de Escòcia i de la seva història fins a *Trainspotting* que ofereix una crítica mordaç del nacionalisme escocès, Escòcia es presenta com a terra d'homes virils i revolucionaris o homes desesperats amb problemes d'identitat. Les dones tenen poca presència en la iconografia escocesa i en els programes de conscienciació escocesa encara que hi ha molta riquesa artística i multicultural per obligar un canvi d'imatge que es basa en la nostàlgia del passat.

Este capítulo propone realizar un análisis de género de varios iconos y de dos películas que han promocionado el concepto de Scottishness, es decir de aquello que es escocés. Desde Braveheart que presenta un romanticismo exagerado de Escocia y de su historia hasta Trainspotting que ofrece una crítica mordaz del nacionalismo escocés, Escocia se presenta como tierra de hombres

viriles y revolucionarios o de hombres desesperados con problemas de identidad. En cuanto a las mujeres, tienen poca presencia en la iconografía escocesa y en los programas de concienciación escocesa aunque la gran riqueza artística y multicultural terminará por obligar a un cambio de imagen hasta ahora basada en la nostalgia del pasado.

Ce chapitre propose d'effectuer une analyse de genre de plusieurs icônes et de deux films qui ont favorisé le concept de Scottishness, c'est-à-dire de ce qui est écossais. Depuis *Braveheart* qui présente une vision romantique exagérée d'Ecosse et de son histoire jusqu'à *Trainspotting* qui offre au contraire une critique acide du nationalisme écossais, l'Ecosse se présente soit comme une terre d'hommes virils et révolutionnaires soit comme étant celle d'hommes désespérés ayant des problèmes d'identité. Quant aux femmes, elles ont peu de présence dans l'iconographie écossaise et dans les programmes destinés à prendre consciences de l'appartenance écossaise bien que la grande richesse artistique et multiculturelle terminera par imposer un changement d'image jusqu'à présent basée sur la nostalgie du passé.

This article analyses Scottishness from the perspective of gender politics. It studies the construction of different icons and films which have been promoting Scotland and analyses the emotional links with all things Scottish. From Braveheart, which promotes an overtly romantic and nostalgic view of Scotland to Trainspotting, which offers a scathing criticism of nationalism, Scotland is promoted either as a land of virile revolutionaries or as desperate men with identity problems. Women are simply not visible in Scottish iconography although there is a wealth of art and multicultural evidence to challenge the concept of Scottishness which looks back at the past with nostalgia.